Om hållbarhet på WTO-mötet

Gröna kvinnor deltog på WTO-ministermötet på Bali i december och såg vissa öppningar för jämställdhet och hållbarhet. I den här rapporten kan du läsa om både konferensen och kvinnors företagande på Bali.

RAPPORT FRÅN GRÖNA KVINNOR

www.gronakvinnor.se

Jämställd & hållbar handel ska gå hand i hand

Gröna kvinnor är en partipolitiskt fristående organisation som stöder pågående omställning där smarta kapitalister blir affärsaktivister och frihandelsförespråkare. Vi inser att frihet ska gälla i både produktions- och konsumtionsled. Kunden som handlar har rätt att veta att varan som köps inte förgiftat vare sig jord eller människa och att de som producerat varan har rätt att organisera sig.

På FN:s miljötoppmöte RIO+20 2012 enades världens länder om att ekonomiska värden ska vägas lika med ekologiska och sociala värden. Gröna kvinnor ser patriarkala strukturer som hinder för den nödvändiga omställningen till en jämställd och hållbar värld. Vi organiserar kvinnor till ”lika makt och inflytande”, ett av fyra jämställdhetspolitiska mål.

Jämställdhet ska integreras i alla ekonomiska, sociokulturella och ekonomiska system, vi ser det som en förutsättning för en hållbar utveckling!

Fri handel kan vara både jämställd och hållbar och WTO kan vara en rättvis medspelare för att uppnå antagna FN-konventioner.

Dagens handel och konsumtion styrs av förlegade patriarkala strukturer – kraftfull jämställd och hållbar omställning krävs.

Styr om handel och konsumtion i patriarkal struktur till jämställd och hållbar.

Använd FN:s ”Platform for Action” från 1995 som ett redskap.

I FN:s slutdokument ”Platform for Action” står under avsnittet om miljö, att ländernas regeringar ska verka för och ”främja hållbara konsumtionsmönster”.

I stycket om ekonomi anges som strategiskt mål att ”underlätta kvinnors lika tillgång till resurser, sysselsättning, marknad och handel”.

Miljö: ”Främja hållbar konsumtion”

Ekonomi: ”Underlätta kvinnors lika tillgång till resurser, arbete, marknad och handel”

Åtgärd: ”Granska politiken och omarbeta den vid behov. Avskaffa all diskriminering av små och stora företag som ägs av kvinnor”.

WTO bildades 1995 som ett stöd att reglera världshandeln. Vi vill bryta strukturen och ge kvinnor makt i WTO. Vi vill också ta bort handelshinder på förnyelsebar, fossilfri energi och på ekologiska jordbruksprodukter. Då kan handel bidra till en jämställd omställning och hållbar konsumtion då kvinnor generellt är mer klimatsmarta!

Välkommen i Gröna kvinnor! Bli medlem för 2014 för endast 100 kr.
Bankgiro 5412-6867.

Ewa Larsson, ordförande

En hållbar världshandel

Gröna kvinnor deltog på det nionde WTO-ministermötet på Bali i slutet av 2013. Vi lobbade för jämställdhet och hållbarhet i den globala handeln och vissa framgångar kunde skönjas på detta område – utifrån en bottennivå.

Text och foto: Ewa Larsson
Ordförande för Gröna kvinnor, en del av Sveriges kvinnolobby

World Trade Organization, WTO, bildades 1995 i Genève för att reglera världshandeln. Målet är att underlätta för producenter av varor och tjänster att nå ut globalt och att undanröja marknadsstörande mekanismer. Samma år, 1995, träffades världens länder i Beijing för att under FN:s paraply besluta om en gemensam ”Platform for Action” för en jämställd värld.

Gröna kvinnor med Ewa Larsson och Susanne Wise var som enda uttalade feministiska NGO på WTO:s ministermöte. Projektet finansierades av Ungdomsstyrelsen.

Två antiteser, pengarna och kvinnorna, som möttes i olika världsdelar vill nu Gröna kvinnor göra en syntes av och föra vidare som en helhet in i arbetet med de globala nya Post Milleniemålen, även kallade SDG (sustainable development goals) eller ”Beyond 2015”. Gröna kvinnor menar att WTO kan vara ett redskap att stärka kvinnors företagande inom handel som kan ta bort barriärer för handel med fossilfri förnyelsebar energiteknik och för handel med ekologiska jordbruksprodukter.

Ny maktordning

Med respekt för FN-beslut kan WTO lösa handelsknutar och befria handel från monopol och oligopol och bidra till en grön jämställd omställning och hållbar konsumtion. Efter ministrarnas nionde möte, MC9, menar Gröna kvinnor att det föddes fram en ny maktordning, men att miljö och jämställdhet återstår att föda fram.

Ett ”Bali Package” antogs vars konkretioner ska arbetas fram inom ett år. Det blir början på en lång ny historia där arbetet med de nya Milleniemålen kan inkluderas så att hållbar handel och jämställdhet kan gå hand i hand. WTO har fått en nystart, men det kunde ha blivit precis tvärtom, efter år av stiltje.

Efter flera dygns förhandlingar deklarerade den nyvalda brasilianska generalsekreteraren Roberto Azevêdo stolt att ”för första gången har WTO verkligen levererat”. Områden som anses speciellt viktiga att få återbekräftade är ”AID for Trade”. Här finns möjligheter för EU-länderna att agera självständigt eftersom ”rent” bistånd ligger utanför den gemensamma politiken.

Utifrån svensk handelspolitisk inriktning borde då de mål som antogs av riksdagen 2003 ”Sveriges politik för global utveckling”, PGU, utgöra stabil grund. Av PGU-programmets 13 punkter handlar en om handelsavtal. Där sägs att ”inhemsk produktion och begynnande industri ska skyddas”. Samtidigt sägs i punkten om Svenskt näringsliv att ”våra investeringar ska bidra till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning”.

Gröna kvinnor har valt att tolka det i WTO-sammanhang som att tullfrihet borde gälla för förnyelsebar fossilfri energiteknik och för ekologiska jordbruksprodukter. Länder ska inte behöva gå vägen över kemikaliejordbruk och oljeberoende i sina utvecklingsprocesser.

En stor del av världens jordbrukare är kvinnor. I delar av Afrika är andelen så hög som 80 procent och i Asien utgör kvinnor 60 procent av arbetskraften i jordbruket. Kvinnor är de främsta producenterna av ris, vete och majs vilket motsvarar mer än 90 procent av dieten för landsbygdens fattiga. Småskaligt jordbruk drivs främst av kvinnor och de har inte råd med kemikalier och han-

delsgödsel. Att höja den ekologiska odlingen som norm ger dem direkta handelsförmåner.

Tull ska bli enklare

En nybakad rapport från Världsbanken, ”Women and Trade in Africa”, styrker just kvinnans roll inom handel och betydelsen av tullförenklingar vid gränshandel då majoriteten av denna handel är färskvaror inom området jordbruksprodukter, rapporten presenterades i FN i Genève vecka fyra.

På WTO-mötet beslöts nu att tulladministrationen ska förenklas. Det innebär att varor inte längre ska bli liggande vid gränsen i avvaktan på oändligt långa administrativa rutiner. Ett korruptionsmoment undanröjs också då det ibland går fortare att tulla för den som betalar. Ett av Gröna kvinnors krav var just att underlätta handel för kvinnors företagande och stoppa diskriminering av kvinnors företagande, ett krav med ursprung i FN-konventionen, ”Platform for Action”.

Det pågick också en diskussion om miljöfrågor överhuvudtaget ska in i WTO-arbetet. Den samordnande organisationen Our World Is Not For Sale, OWINFS, med säte i Washington DC, anser inte det. I det förberedande arbetet med så kallade icke-statliga organisationer, NGO (Non Governmental Organisation), slog de fast att ”miljöfrågor löses bäst på andra sätt”, oklart dock var och hur.

Gröna kvinnor har svårt att se skillnaden mellan varför det anses klokt att styra upp offentlig upphandling med miljö och demokratikrav och inte samtidigt jobba för att underlätta handel med miljövaror generellt och globalt.

Handelseftergifter

När det gäller bomull så krävde länder som Benin, Mali, Burkina Faso och Chad marknadstillträde, vilket riktar sig till USA som dominerar handelsområdet. Bomull som arbetsområde återbekräftades och hur det ska genomföras ska återrapporteras inom ett år. Gröna kvinnor lobbar för lättnader inom handel med ekologisk bomull då just bomull kräver extremt mycket kemikalier som förgiftar både människor och grundvatten.

Det som media lyfte och skrev om var huruvida handelseftergifter skulle fortsätta accepteras gentemot Indien. De krävde rätt att fortsätta lagerhålla ris för att kunna dela ut det både gratis och subventionerat till 2/3 av sin befolkning som annars svälter. G33 länderna, som nu omfattas av 46 länder, hade gemensamt arbetat fram det högst rimliga kravet på rätt att bygga upp lager av vissa stapelvaror.

Svenska regeringsförhandlare ingick i EU:s och USA:s åsiktspaket vilket innebar att de stödde linjen att Indien skulle få fyra år på sig att upphöra med subventionen – fullständigt absurt. Indien, med G 33 i ryggen, vann dock förhandlingen, annars hade allt gått i stå igen.

”Gröna kvinnor lobbar för lättnader inom handel med ekologisk bomull då just bomull kräver extremt mycket kemikalier som förgiftar både människor och grundvatten.”

Hård ton

Skrivningarna kring matsäkerhet i den så kallade ”Gröna Boxen” ska återkopplas till ländernas utveckling. På NGO-möten var tonen hård mellan Pakistan och Indien då Pakistan anklagade Indien för att deras subventionerade ris läckte över och förstörde den pakistanska och nepalesiska exportmarknaden. Pakistan anklagades i sin tur för att gå USA:s ärenden.

När allt syntes klart, samma eftermiddag som konferensen skulle sluta, tog Kuba till orda. De sa att de absolut inte kunde gå med på ett nytt avtal eftersom USA konsekvent bröt mot befintliga handelsavtal genom sitt fortsatta handelsembargo riktat mot Kuba. En riktig käftsmäll mot USA och flera länder slöt upp bakom konstaterandet.

Synpunkten möttes dock med respekt, en bekräftande artikel i Gatt-avtalet om att ”diskriminering inte är tillåtet” lyftes in i texten och ”Bali Package” kunde med det knytas ihop.

Själva förhandlingsprocessen var hårt kritiserad. Beslutet att alla måste vara överens om precis allting användes som utpressning mot Indien som redan från början sagt att de inte gick med på att sluta upp med att lagra ris. De manifesterade dagligen inne i själva förhandlingscentrum, anordnade talkörer och gick med plakat. Poliser log mot demonstranter och mot alla oss andra, de tillät att fotograferas med automat-

Indiska deltagare manifesterade varje dag med plakat och tal.

Om nödvändigheten av ett utvecklingsparadigm som relaterar till SDG:s (Sustainable Development Goals), WTO och globala handelssystem.

vapen i hand, fortsatt leendes, och några med blomma bakom örat. En annorlunda upplevelse för mig som är van vid USA:s hårdföra vakter och säkerhetskrav i FN i New York.

Parallellt möte

Av närvarande 350 NGO med dryga 700 deltagare var flertalet lobbyister från näringsliv som tobaksindustrin, läkemedelsindustrin, kycklingindustrin, oljeindustrin etcetera. Från Sverige kom två NGO, Gröna kvinnor och ICC, Internationella Handelskammaren, som i den svenska styrelsen har Wallenberg som kassör. Internationellt kallas även dessa organisationer för NGO.

Det parallella mötet för NGO:s ”Bali Trade and Development Symposium” lyfte rent politiska handelsfrågor som att nivåer på jordbruksubventioner och handelskvoter ska finns med som dominerande framtidsfråga. På flera seminarier påpekade forskare från olika universitet nödvändigheten av hållbar handel och ren energi, flera goda exempel redovisades.

Där fanns en framtidstro och ett konstaterande att en ändring måste ske nu! ICC skrev en debattartikel i Times före WTO-mötet där de underströk vikten av att komma överens och få igång utveckling inom handel igen. Gröna kvinnors krav om tullfrihet på fossilfri förnyelsebar energiteknik möttes positivt. Under två dagar i plenum hade länders handelsministrar stafettal om fem minuter vardera. Vår handelsminister Ewa Björling sa ” handel kan vara en viktig ingrediens i en hållbar värld”.

Efter en snabb middag med svenska delegationen reste hon sedan vidare i Asien på sin lobbytur för Svenskt Näringsliv. Tyvärr tog hon varken miljö eller jämställdhet med i bagaget.

Hoppas någon ledamot ställer frågan i riksdagen och ber henne utveckla hur hon tänker sig hållbarhet som handelsingrediens!

Handel som makt

Just handel som politisk maktfaktor är ett gammalt kännetecken för WTO. Att kapitalstarka länder gått sina multinationella företags ärenden och accepterat prisdumpning på inhemska marknader och med det slagit ut dem.

Nestlé med bröstmjölksersättning och torrmjölk som prismässigt konkurrerade ut inhemsk torrmjölk i en del afrikanska länder är kanske mest känt inom den feministiska rörelsen men har också starkt kritiserats av Internationella facket, ITUC och ILO. Mammor trodde det var fint att sluta amma och barn dog för att det vatten som användes att späda ut bröstmjölksersättning med var orent.

Lantbrukarnas kor blev olönsamma och slaktades och med dem försvann den organiska gödseln. Dyr handelsgödsel måste köpas in vilket i sin tur slog ut mindre lantbrukare, mest kvinnor.

Även folkliga globala rörelser har agerat hårt mot WTO:s marginalisering av hur inhemsk produktion fått negativ utveckling genom handelsvillkor, den mest kända är kanske Our World – Our Future – Our Goals som organiserar och driver på för hållbar småskalig lokal utveckling.

I Sverige är det historiskt Forum Syd och Diakonia som bevakat ministerkonferenserna men nu var det Gröna kvinnor som var den enda ideella organisationen på plats från Sverige. Vi fick dock jobba hårt för att få tillträde och bli ackrediterade.

FN:s NGO-kontor i Genève avstyrkte först vår ansökan när vi skrev att vi arbetade för jämställdhet. De ansåg att vi inte ”var berörda av WTO:s frågor”. Då skickade vi över Gröna kvinnors två senaste rapporter om att ”Ställa om ekonomiska system hållbart och jämställt” samt ”Grön feministisk ekonomi” och välkomnades genast med orden, ”Vi ser fram emot att träffa er”.

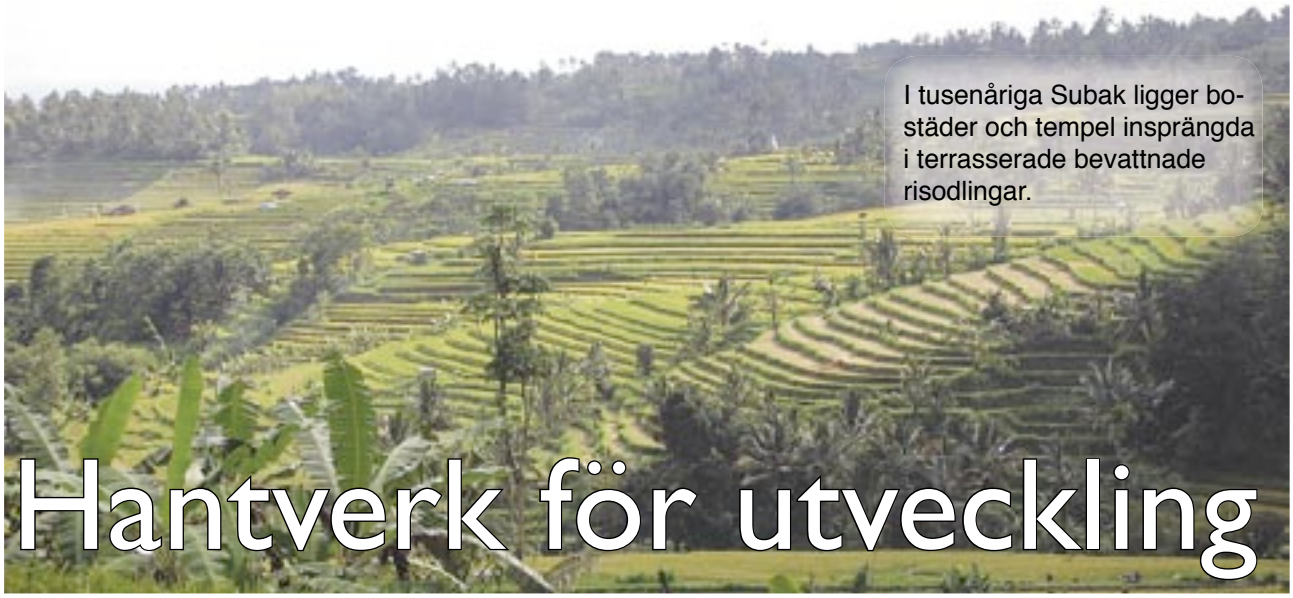
Gynnar utveckling

Utifrån att botten var nådd har ett genombrott för en handelspolitik som gynnar den utveckling som anges i olika FN-konventioner öppnats upp. Det mest marknadshämmande i dag är att kvinnor hålls utanför villkor för handel, att klimatet löper amok och att jorden förgiftas och utarmas.

Smarta kapitalister bör snarast sadla om och blir affärsaktivister. Ordet handelsfrihet ska inkludera de som producerar varor och tjänster och de som lever och verkar på platser där naturresurser tas i anspråk för produktion.

Dagens sociala medier sprider snabbt kunskap om sociala orättvisor som växer inom länder och som en allt större global medelklass inte accepterar. Det finns nu stora möjligheter, som vi ser det, att koppla den svenska positionen inför FN-processen om en ny agenda för global utveckling efter 2015, Post Millennium som också kallas Beyond 2015, med handel som utveckling i fortsatt arbete med WTO:s ”Bali Package”.

I den svenska regeringens positionspapper för Beyond 2015 anges i dag jämställdhet som en demokratisk förutsättning och det finns krav på att medel för genomförande ska kopplas till klimathänsyn, handel, näringsliv och företag. Gröna kvinnor jobbar med att få väven att gå ihop; än saknas tyvärr ledande politiker i den globala omställningen, civilsamhällets roll som påtryckare är större än någonsin. ■

I tusenåriga Subak ligger bostäder och tempel insprängda i terrasserade bevattnade risodlingar.

Hantverk för utveckling

En tusenårig modell för ett hållbart jordbrukssamhälle, ett hantverkskooperativ och en organisation för kvinnligt företagande. Det var tre studiebesök som Gröna kvinnor gjorde vid sidan av WTO-mötet på Bali.

Text och foto: Susanne Wise

Traditionella textilier och därmed kvinnors hantverk spelar sedan mer än 2 000 år tillbaka en mycket viktig roll i det indonesiska samhället. Textilierna är starkt integrerade i både de ekonomiska och sociala men också de andliga delarna av samhället.

Textilierna har använts som kontanter i handel och byte av varor, som kläder i vardagen och gåvor vid bröllop. De har också använts som offergåvor till gudarna. Såväl teknik som motiv har överförts från kvinna till kvinna genom generationerna. Växtfärgning är den metod som används för färgning av textilierna men arbetet kompletteras med miljövård och hållbart skogsbruk utifrån principen om långsiktigt tänkande i stället för att nå kortsiktig lönsamhet.

Livets trådar

Organisationen ”Threads of Life” i staden Ubud på Bali har sedan 1998 byggt upp kooperativa föreningar på 10 öar runt Bali för att bevara kvinnornas hantverk. Allt som allt nås cirka 1 000 kvinnor genom 35 olika kooperativ. Organisationen ger ekonomiskt och tekniskt stöd till kooperativen och stödjer också forskning efter gamla mönster och tekniker.

Resultatet är en hållbar, naturlig och traditionell metod för textilproduktion som är kulturellt integrerad. Förutom textilier ingår även tillverkning av korgar och handgjord rökelse i organisationens verksamhet.

Många kvinnor som arbetar med traditionellt indonesiskt hantverk bor långt ute på öarna där det är mycket svårt att nå en marknad. Detta gör att de ofta är mycket fattiga, och många ger upp sitt hantverk och söker sig till städerna för att hitta andra försörjningsmöjligheter. Genom Threads of Life kan kvinnorna finna marknader och få ordentligt betalt för sina varor, och de kan därmed stanna i byarna och försörja sig på sitt hantverk.

Genom Role Foundation lär sig kvinnor hur man startar företag och färdigheter som att odla, spinna och växtfärga bomull.

Det är kvinnor som leder i stort sett alla kooperativ som Threads of Life arbetar med, och mer än 90 procent av medlemmarna är kvinnor. Organisationen arbetar även för en ökad aktivitet bland männen när det gäller odling och skörd av växter för färgning som kan öka familjernas kunskap om hur textilproduktionen långsiktigt kan försörja hela familjen.

När det gäller arbetsvillkor så arbetar kvinnorna hemifrån och kan därmed anpassa sin vävning till hushållsarbete och arbete inom jordbruket. Lika stor vikt läggs vid kulturen, och personalen är extra utbildad för en känslighet när det gäller språk, ritualer, normer och tvärkulturellt tänkande.

Egen företagare

Role Foundation på Bali bildades 2007 och håller nu fem utbildningsprogram för marginaliserade grupper. Bali Wise som vi fick möjlighet att besöka, är ett av dem och ligger i Sawang utanför Nusa Dua. Projektet vänder sig till fattiga kvinnor som

inte har någon annan möjlighet att få en försörjning eller utbildning och många är unga kvinnor som inte har någon familj. Projektet bidrar på så sätt till att bryta fattigdomscirkeln.

Kvinnorna får träning i olika färdigheter för att öka möjligheterna till anställning och utveckling av eget företagande.

Ett exempel är att utveckla en plantskola genom sådd av frön till träd och andra plantor och därigenom motverka effekten av global uppvärmning och samtidigt bibehålla odling av lokala frukter och medicinalväxter.

Kvinnorna lär sig produktion av organisk bomull och att spinna och växtfärga garnet och att väva. I utbildningen ingår också hur man tillverkar hälsosamma traditionella drycker och mediciner, liksom grunderna för permakultur och återvinning.

Sammanlagt går varje deltagare igenom 18 olika "stationer" där olika färdigheter inom ekologiskt företagande lärs ut vid sidan om kunskaper i att lära sig läsa och skriva samt i engelska språket.

Målet är att kvinnorna efter cirka tre månader ska ta med sig kunskaperna tillbaka till sin by och sprida dem vidare.

Tusenårigt system

Subak är det traditionella ekologiskt hållbara jordbrukssystem på Bali som används för att organiskt odla ris och som är över 1 000 år gammalt. I Subak ingår såväl bevattningssystem som distribution av vatten på landsbygden.

Sedan 2012 finns Subak med på Unescos världsarvslista och vi besökte Subak Museum i staden Tabanan och kulturlandskapet som ligger en timmes bilresa norrut.

Ordet Kasuwakan som med tiden blev Suwak eller Subak användes redan år 1072. Systemet är baserat på filosofin Tri Hita Karana och består av tre delar som ger fred och harmoni; den goda relationen till naturen, den goda relationen till andra människor och den goda relationen till sig själv, det vill säga till Gud.

Subak är del av en hinduisk tradition och bevattningssystemet är ett komplext system som knyter samman miljö, det sociala livet i byarna, arbete och relationen till jorden, maten och möjligheterna att överleva samt det andliga livet.

Tillsammans ger de olika delarna ett holistiskt sätt att tänka, agera och leva och man kan här tala om att leva i ett kulturlandskap. Subaksystemet har visat sig oumbärligt för att öka risproduktionen på Bali och varje gård får därigenom tillgång till så mycket vatten som den behöver.

Den andliga aspekten av Subak visar sig genom att de flesta religiösa ritualer har en stark anknytning till att odla ris. Det finns andliga ritualer för hela processen från att jorden förbereds inför plantering ända fram till att tacka för skörden. Subaksystemet är baserat på regler för hur man ska bete sig inom jordbrukssamhället. Lagen reglerar alla delar av Subak, det vill säga beteendet människor emellan, människors beteende inför gudarna och människors beteende gentemot miljön.

”Målet är att kvinnorna ska ta med sig kunskaperna tillbaka till sin by och sprida dem vidare”

Dewi Sri är inom Bali Hindu gudinnan som förknippas med ris, fertilitet, en god skörd samt välstånd och harmoni inom familjen och arbetslaget. På risfälten finns speciella helgedomar tillägnade Dewi Sri där gåvor lämnas. Gudinnan anses vara inspiratör till riskooperativen på ön och olika ceremonier tillägnas henne under hela odlingssäsongen, från sådd till skörd. Minst en gång per år besöks hennes största tempel vid havet på den östra sidan av ön, ett stort festtillfälle. ■

Andlighet är ett viktigt inslag i samhället, här dans i ett tempel.

Gröna kvinnor

En feministisk kvinnoorganisation
För jämställd och hållbar utveckling
Partipolitiskt fristående

Vi synliggör feminiseringen av fattigdomen i världen och visar på samband mellan miljöförstöring, ekonomiska system, ojämställdhet och patriarkala strukturer.

Vi bekämpar mäns våld mot kvinnor som avgörande jämställdhetsfråga och betonar kvinnans rätt till sin kropp.

Vi ger en jämställd bild av sexualitet och arbetar mot sexuell underordning som konstrueras och upprätthålls genom sexualiseringen av vårt offentliga rum, pornografi, prostitution och trafficking, dit vi även räknar surrogatmödraskap.

Vi avslöjar patriarkala strukturer bakom val av energisystem, påminner om sambandet mellan kärnvapen, kärnkraft, uranbrytning och kärnavfall samt gynnar fossilfri förnyelsebar energiteknik.

Vi hävdar att försiktighetsprincipen ska gälla och att omsorg om människa och miljö ska vägleda all kemisk användning och att kemiskt innehåll tydligt namnges även på kosmetika. FN bör inrätta en kemikaliepanel.

Vatten är en mänsklig rättighet och ska inte privatiseras. Vi kräver ansvar av dem som smutsar ner och förgiftar vatten och hävdar att rent vatten ska förbli rent.

Vi anser att jämställdhet är en förutsättning för hållbar utveckling, klimatsmart handel och konsumtion. Ekologiskt jordbruk ska premieras och GMO bannlysas.

Vi jobbar med feministisk grön ekonomi där sociala, ekologiska och ekonomiska värden ska väga lika i den pågående jämställda och hållbara omställningen.

Ewa Larsson
Ordförande Gröna kvinnor
Samhällsvetare

Susanne Wise
Styrelseledamot Gröna kvinnor
Medlemsansvarig

www.gronakvinnor.se